

Co si myslíte o Mesiášovi?

Rožnov, Střítež: 30.9.2018

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Ž 110

Text: Mt 22, 34 - 46 *Když se farizeové doslechli, že umlčel saduceje, smluvili se a jeden jejich zákoník se ho otázel, aby ho pokoušel: "Mistře, které přikázání v zákoně je největší?" On mu řekl: "Miluj Hospodina, Boha svého, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí." To je největší a první přikázání. Druhé je mu podobné: "Miluj svého bližního jako sám sebe." Na těch dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci." Když se farizeové sešli, zeptal se jich Ježíš: "Co si myslíte o Mesiášovi? Či je syn?" Odpověděli mu: "Davidův." Řekl jim: "Jak to tedy, že ho David v Duchu svatém nazývá Pánem, když praví: 'Řekl Hospodin mému Pánu: Usedni po mé pravici, dokud ti nepoložím nepřátele pod nohy.' Jestliže tedy David nazývá Mesiáše Pánem, jak může být jeho synem?" A nikdo nebyl s to odpovědět mu ani slovo; od toho dne se ho již nikdo neodvážil tázat.*

Když se farizeové doslechli, že umlčel saduceje, smluvili se a jeden jejich zákoník se ho otázel, aby ho pokoušel. To ale není přesný překlad. Doslova tam stojí, že se shromáždili. Sloveso „synagein“ odkazuje k synagoze, tedy ke shromáždění, podobně jako máme my dnes. Co je do toho shromáždění přivedlo? To že se něco doslechli a chtěli Ježíše podrobit zkoušce. To slovo „pokoušet“, „zkoušet“ může mít jak kladný tak záporný význam. V tom prvním případě to znamená něco poctivě zkoumat, abychom si ověřili, zda je to dobré. V tom druhém smyslu jde o pokoušení, tedy o svádění ke zlému. Vyzkoušet Ježíše, zda je dobrý, je doporučeníhodné. Motiv zákoníkova dotazu byl ale spíše to druhé. Potřeboval si potvrdit, že Ježíše nemusí. Farizeové potrebovali Ježíše nějak znemožnit, aby se ukázala jeho nevzdělanost v aktuální složité teologické diskusi o problému největšího přikázání. Touto úlohou pověřili jednoho zákoníka – evangelista Matouš zde výjimečně a záměrně používá namísto obvyklého slova „grammateus“ – „písmák“ označení „nomikos“ což znamená něco jako naše „právník“, tedy ten, kdo dovede argumentovat, zná všelijaké klíčky v zákoně a vyzná se v paragrafech. Ten chce Ježíše „nachytat na hruškách.“ Proč? Protože Ježíš byl farizeům trnem v oku. Netáhl s nimi za jeden provaz. Navíc vznášel mesiášský nárok, ale oni si takto Mesiáše nepředstavovali a takového jako byl Ježíš, nechťeli.

Zákoníkova otázka zněla jednoduše: „Mistře, které přikázání v zákoně je největší?“ Co pokládáš za prioritní? Ta skrytá provokace spočívala v tom, že se Ježíš v odpovědi na otázku projevil jako ne dost vzdělaný a že se ukáže jeho neortodoxní vztah k Zákonu. To pak farizeům umožní odmítnout nároky, s kterými Ježíš vystupoval. Otázka po největším přikázání byla v té době mezi farizeji živě diskutována. Některým se už sama otázka po největším přikázání jevila jako projev nevážnosti k Zákonu. Vždyť všechna přikázání Zákona musí být stejně závazná. Hledat mezi nimi největší přikázání znamená ohrozit závaznost všech ostatních. Jiní zase hledali jakési shrnutí Zákona v nějakém zlatém pravidle. V podstatě jakákoliv odpověď, v níž by se Ježíš přiklonil na tu či onu stranu odborné diskuse, by okamžitě vyvolala protiútok opozice. Prakticky nešlo zůstat v této otázce nestranný.

Ježíš ovšem nenavázal na učené názory jednotlivých rabínů, i když odpovědi na záludnou otázku se nevyhnul. Nevypíchnul jedno jediné přikázání, čímž by všechna ostatní automaticky znevážil. On říká: Každá mince má dvě strany. V zákoně je příkaz milovat Boha. To je v životě to hlavní. Ale současně to znamená milovat člověka. To není v rozporu. Naopak, nejde to od sebe vůbec oddělit. Nelze tvrdit, že miluji Boha, když nemiluji jeho stvoření. A zároveň nelze milovat pouze člověka, být jen jakýsi lidumil a přitom ignorovat Tvůrce. Všecka ostatní přikázání jsou pak od tohoto pravidla odvozena. Láska k Bohu bez lásky k člověku vede k náboženskému fanatismu. A láska k člověku bez lásky k Bohu vede k pouhému humanismu a materialismu. Ovšem Ježíšovou odpovědí, kterou známe jako dvojřikání lásky oddíl nekončí.

Vyprávění pokračuje: „Když se farizeové sešli, zeptal se jich Ježíš.“ Všimněte si tady něčeho: Když se sešli – zeptal se Ježíš. On obrátil účel jejich shromáždění. Oni se chtěli něco zeptat, a on se zeptal jich. Bratři a sestry, počítáte s tím, že když jdete do shromáždění, tak tu budete tázáni? To shromáždění tu není jen proto, aby nám Bůh skrze Písmo svaté odpovídal na naše otázky. My jsme se shromáždili, aby Ježíš kladl otázky nám a my mu odpovídali. Kázání Božího slova není dávání hotových odpovědí. Boží slovo jsou spíše Boží otázky kladené jednomu každému z nás. A Ježíš

zpravidla nechodí kolem horké kaše, jde rovnou na věc a ptá se přímo: „Je teď na vás, abyste vy řekli, co si myslíte o Mesiášovi?“

Svojí otázkou asi Ježíš farizeje trochu zaskočil. Ale abych řekl pravdu, myslím, že ani ta Ježíšova otázka není tak zcela bezelstná, mohu-li to tak říct. Ježíšovi nejde o to, znát odpověď farizeů, jakoby ji nevěděl. Účel té otázky není zjišťovací. On je tou otázkou chce vtáhnout do děje. On chce, aby vyšli s kůží na trh a aby si i sami sobě odpověděli, čemu tedy vlastně věří. A má-li člověk odpovědět přímo na přímou otázku, tak musí učinit nejdříve jasné rozhodnutí. Ona vlastně všechna Ježíšova kázání a jeho činy vyžadují, aby k tomu člověk zaujal svůj vlastní postoj. Aby se rozhodl pro nebo proti. Nelze být Ježíšovým posluchačem, a stát stranou. A už vůbec ne pouhým konzumentem Božího slova. Jestliže chcete poslouchat kázání Ježíšova evangelia, tak musíte počítat s tím, že budete dříve nebo později tázáni, jaký postoj k tomu zaujímáte. A pochopitelně, že tím tazatelem není kazatel.

Vraťme se ale do textu. Farizeové Ježíšovi odpověděli tak, jak to měli nastudováno z Písma: Mesiáš je syn Davidův. A je to z hlediska věrouky jistě správná odpověď. Přesto jim Ježíš tuto poučku začíná problematizovat. Nám ta Ježíšova argumentace v tomto případě asi není zrovna moc blízká. Ale to jen proto, že Ježíš mluví k farizeům, a tak používá metodu jim vlastní. Argumentuje tím, že David ve 110 žalmu nazývá Mesiáše svým Pánem. Proto, říká Ježíš, nemůže být Mesiáš jeho synem. To bylo zcela v duchu jejich zákonické logiky. Takto oni mezi sebou diskutovali. A čteme, že na to mu nikdo nebyl s to odpovědět ani slovo. Oni hned pochopili, co tím Ježíš myslí. My si to ale musíme aspoň trochu vysvětlit, abychom tomu rozuměli.

Mesiáš jako syn Davidův byl chápán čistě genealogicky jako Davidův potomek, který se stane politickým a národním hrdinou, a který vyžene Římany ze země. Ježíš tento titul, syn Davidův, neodmítá. Naopak se k němu přiznává, jak to připomíná i Matouš na začátku svého evangelia vypsáním listiny rodu Ježíše Krista, syna Davidova. Mesiáš má svůj pozemský původ, který ho spojuje s vyvoleným lidem. To je zcela biblické. Ale Ježíš ze 110 žalmu dokazuje, že Mesiáš je zároveň Synem Božím, který jednou usedne po Boží pravici a zjeví celému světu své vítězství. Pro křesťany je Ježíš nejen pravý člověk, ale i pravý Bůh, tedy Adonaj – Pán. A nám tento zdánlivě malicherný dogmatický věroučný spor připomíná, abychom se stále znovu a znovu sami sebe ptali, jakého to vlastně Mesiáše vyznáváme. Církev ve svých dějinách mnohokrát propadla představě, že Ježíš je už na této zemi viditelně mocným králem, který mocí a silou poráží své nepřátele. A nejednou přitom řinčely zbraně v rukou nábožensky motivovaných armád. Dnes to jednohlasně odsuzujeme, ale přiznejme si, že i my bychom rádi viděli před sebou takového silného vůdce, který mocí nastoluje kolem nás pořádek. Jenomže skutečný Kristus zůstává ve společnosti i v té politice jaksi příliš nadstranický, nezviditelněje se tak, aby upoutal zájem médií, nepřidává se k těm či oněm. Zůstává pořád jaksi neforemný, takže ho nemůžeme vtěsnat ani do svých teologických a věroučných škatulek, vždycky kousek někde přechází, prochází se svobodně napříč církvemi, zůstává nepohodlný, nechočený, nebezpečný pro naši pohodlnou a bezpečnou zbožnost. Klade příliš osobní otázky, a na ty naše odpovídá tak, že to vůbec neodpovídá našim představám a přáním. Co si s takovým Ježíšem počít? Jsou jen dvě možnosti. Buď jako farizeové toho nepohodlného Ježíše prostě ze svého světa odstranit. Anebo padnout k jeho nohám a uznat jej Pánem svého života i se všemi z toho plynoucími důsledky. Záleží na tom, co si o takovémto Mesiášovi myslíte. A myslíte si, co chcete, ale tady moje úloha končí, protože to už za vás kazatel neudělá.

Modlitba: *Pane můj, máme spousty otázek a ty nám přídáváš ještě další. Učíš nás ptát se sami sebe, zda tě opravdu milujeme z celého srdce a zda máme rádi i svého souseda. Dej, ať naše odpovědi jsou upřímná vyznání a ne jen fráze. Amen*

Přímluvná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, děkujeme ti, že jsme tě mohli poznat jako svého Spasitele a Pána. Prosíme za to, aby tvé evangelium bylo svobodně hlášáno po celém světě. Dej, abychom i my uměli svoji víru vyznávat svobodně a upřímně a abychom totéž přáli i těm, kteří tě vyznávají jinde a jinak. Prosíme za ty, kteří jsou zmateni a zklamáni tím, že nevidí tvoji moc v tomto světě a ztrácejí víru, že tvá zaslíbení jsou pravda. Prosíme za ty, kteří jsou nemocní, kterým se děje křivda, kteří se dostali do zoufalé situace, kteří zápasí o poslední zbytky naděje. Dej jim sílu, aby vytrvali a unesli to napětí víry, která očekává zjevení tvé slávy navzdory realitě života. Amen.*